

HAMINAN, VIROLAHDEN JA MIEHIKKÄLÄN YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISEN VALVONTASUUNNITELMA (LUONNOS 21.9.2015)

Tämä valvontasuunnitelma on tarkoitettu Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaiseksi valvontasuunnitelmaksi. Suunnitelma tulee voimaan 1.1.2016 alkaen Haminan ympäristölautakunnan päätöksellä. Lainkohdista käytetyt lyhenteet: YSL = Ympäristönsuojelulaki (527/2014), YSA = Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta (713/2014).

Valvonnan järjestäminen (YSL 167 §)

Valvontaa tehdään säännöllisesti. Valvonnan perusteena on riskinarviointi. Valvontakohteet on asetettu tärkeysjärjestykseen riskiperusteisesti. Riskinarviointi kuvataan kohdassa riskienarvioinnin suorittamistapa.

Työnkuvaus: valvontatarkastukseen kuuluvat valmistautuminen, varsinainen tarkastus ja muistion tai pöytäkirjan tekeminen. Valmistautumiseen kuuluu ympäristölupa- perehtyminen, tarkastuksella tarvittavien asiakirjojen ja työvälineiden kokoaminen sekä tarkastuslistan valmistelu. Tarkastus tehdään paikan päällä toiminnanharjoittajan edustajan kanssa etukäteen sovittuna aikana. Tarkastuksen yhteydessä käydään läpi voimassa oleva lainsäädäntö ja lupapäätös. Tarkastuksesta kirjoitetaan muistio tai pöytäkirja, johon kirjataan vähintään tarkastuksella havaitut merkitykselliset seikat ja lausunto toiminnasta suhteessa lupamääräyksiin.

Valvonta kohdennetaan riskinarvioinnin perusteella. Riskinarviointi voi olla laitokohtainen, toimialakohtainen tai muusta seikasta, kuten olosuhteista johtuva tai näiden yhdistelmä.

Eri valvontaluokkiin kuuluvien toimintojen tarkastukset tehdään saman työnkuvauksen mukaisesti. Riskialttiimpien toimintojen tarkastuksiin voidaan varata enemmän aikaa.

Säännöllinen valvonta (YSL 168 §)

Säännöllistä valvontaa varten on laadittu tämä valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelma päivitetään tarvittaessa. Suunnitelmaa täydennetään valvontaohjelmalla. Valvontaohjelma tarkistetaan ajan tasalle tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään valvontasuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Valvontamenettelyt (YSL 174 §)

Valvonta toteutetaan joko toimintapaikalla pidettävillä tarkastuksilla tai ympäristöluvassa edellytettävien vuosiraporttien tarkastamisella. Paikalla pidettävistä tarkastuksista laaditaan tarkastusmuistio. Tarkastuksilla voivat olla läsnä asianosaiset, joita ovat tarkastuskohteena olevan toiminnan harjoittaja ja/tai alueen haltija. Tarkastukset suunnitellaan etukäteen ympäristöluvan tai vastaavan asiakirjan ja edellisen tarkastuksen muistion perusteella.

Yleisluontoinen arvio ympäristön pilaantumisen riskeistä suunnitelma-alueella (YSA 28:2 § 1)

Ympäristöolot kunnittain:

Hamina: Luonnonympäristöä hallitsee laaja maaseutualue ja Suomenlahti saarineen. Merkittävät joet ovat Summanjoki ja Vehkajoki. Pieniä järviä ja lampia tai järvimäisiä jokiosuuksia on noin 150 kpl. Luokiteltuja pohjavesialueita on 17 kpl. Suurteollisuutta ei ole. Keskikokoisia teollisuuslaitoksia on useita, mm. kemian teollisuutta, öljy- ja kemikaalivarastoja ja sahalaitoksia. Kemian teollisuus aiheuttaa ajoittain hajuhaittaa asuntoalueilla. Suuria voimalaitoksia ei ole. Tuulivoimaloita oli vuoden 2014 lopussa toiminnassa 8 kpl. Maa-ainesten ottolupia on noin 30 kpl, joista kivenlouhimoita on 12. Haminan satama on Suomen vilkkaimpia kemikaalisatamia. Haminassa on suuri varuskunta harjoitusalueineen. Vilkkaimmat tiet ovat vt7/E18, joka kulkee itä-länsi-suunnassa kaupungin läpi sekä vt26 joka kulkee etelästä

pohjoiseen kaupungin läpi. Kotkan Juurikorvesta Haminan satamaan on pistoraide, jolla kuljetetaan mm. kemikaaleja. Asutustaajamat sijaitsevat Suomenlahden rannikon tuntumassa. Pohjoisempana on kyläasutusta. Kaupungissa on noin 21.000 asukasta. Loma-asutusta on järvien ja meren rannalla sekä meren saarissa yhteensä noin 2.000 kiinteistöä.

Virolahti: Luonnonympäristöä hallitsee laaja maaseutualue ja Suomenlahti saarineen. Merkittävät joet ovat Virojoki ja Vaalimaanjoki. Pieniä järviä ja lampia on noin 30 kpl. Luokiteltuja pohjavesialueita on 9 kpl. Suurteollisuutta ei ole. Suuria voimalaitoksia ei ole. Maa-ainesten ottolupia on vuoden 2014 lopussa 22 kpl, joista kivenlouhimoita on 15. Klamilassa on kalasatama. Kunnan länsiosassa on Haminan varuskunnan harjoitusalueita. Vilkkaimmat tiet ovat vt7/E18, joka kulkee itä-länsi-suunnassa kunnan läpi sekä mt387 joka kulkee kunnan itäosassa pohjoiseen. Kunnan itärajalalla on vilkas Vaalimaan rajanylityspaikka. Kivenlouhinta aiheuttaa paikoin meluhaittaa lähinnä Museotien (mt3513) varrella. Valtatie E18 aiheuttaa paikoin melu- ja pakokaasuhaittaa tien varrella asuville. Rautateitä ei ole. Ainoa asutustaajama on kuntakeskus Virojoki samannimisen joen suulla. Muualla on kyläasutusta. Kunnassa on noin 3.400 asukasta. Loma-asutusta on lähinnä meren rannalla ja meren saarissa yhteensä noin 1600 kiinteistöä.

Miehikkälä: Luonnonympäristöä hallitsee laaja maaseutualue. Meren rantaa ei ole. Merkittävät joet ovat Virojoki ja Vaalimaanjoki. Pieniä järviä ja lampia tai järvimäisiä jokiosuuksia on noin 50 kpl. Luokiteltuja pohjavesialueita on 7 kpl. Merkittävää teollisuutta ei ole. Merkittävin toimiala on maa- ja metsätalous. Suuria voimalaitoksia ei ole. Maa-ainesten ottolupia oli voimassa vuoden 2014 lopussa 14 kpl, joista kivenlouhimoita 6. Kunnan länsiosassa on Haminan varuskunnan harjoitusalueita. Vilkkaimmat tiet ovat mt387 joka kulkee kunnan itäosassa pohjoiseen sekä mt348 Virojoelta Miehkälän kirkonkylän kautta Taavettiin. Rautateitä ei ole. Ainoa taajama on kuntakeskus kirkonkylä Vaalimaanjoen varrella. Muualla on kyläasutusta. Kunnassa on asukkaita noin 2.100. Loma-asutusta on järvien ja jokien rannoilla yhteensä noin 800 kiinteistöä.

Suunnitelma-alueen merkittävimmät ympäristöhäiriöitä tai -riskiä aiheuttavat toiminnot ovat Haminan satamassa olevat teollisuus- ja varastotoiminnot, tuulivoimalat, kivenlouhimot sekä valtatie E18. Miehkälän alueella ei ole merkittäviä ympäristöhäiriötä aiheuttavia toimintoja.

Luettelo Haminan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulle kuuluvista luvanvaraisista ja rekisteröitävistä toiminnoista (YSA 28:2 § 2)

Hamina: ympäristölupia 40 kpl, rekisteröityjä toimintoja 13 kpl

Virolahti: ympäristölupia 30 kpl, rekisteröityjä toimintoja 1 kpl

Miehikkälä: ympäristölupia 10 kpl, rekisteröityjä toimintoja 1 kpl

Luettelo toiminnoittain on esitetty valvontaohjelmassa.

Kuvaus valvontaohjelman laatimismenettelystä (YSA 28:2 § 3)

Valvottavat kohteet on jaettu neljään valvontaluokkaan riskinarvion perustella. Myös tarkastustiheys on määrätty riskinarvioinnin perusteella. Valvontakohteet on asetettu tärkeysjärjestykseen siten, että tiheimmin tarkastetaan ne kohteet, joiden ympäristövaikutukset ja riskit on arvioitu suurimmiksi.

Valvontaluokan 1 laitokset tarkastetaan kerran vuodessa, valvontaluokan 2 laitokset kerran kolmessa vuodessa, valvontaluokan 3 laitokset kerran viidessä vuodessa ja valvontaluokan 4 laitokset kerran kymmenessä vuodessa. Valvontakohteiden valinnassa voidaan käyttää otantaa, mikäli tarkastuksia tulisi samalle vuodelle enemmän kuin 10 kpl.

Valvontaluokkiin kuuluvat seuraavat toiminnot: (numero toiminnan edessä viittaa YSA 2§:n 1. mom luettelon numerointiin)

Valvontaluokka 1: ei toimintoja

Valvontaluokka 2:

- 1 metsäteollisuus
- 2 metalliteollisuus
- 5 orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta
- 7 mineraalituotteiden valmistus
- 11 linja-auto-, kuorma-auto- tai työkonevarikko
- 11 ulkona sijaitseva moottoriurheilurata
- 12 jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely, kohdat c, d, e ja f
- 13b pysyvä, ulkona sijaitseva laitospäinen suihkupuhalluspaikka

Valvontaluokka 3:

- 4 polttoaineiden tai kemikaalien valmistus, varastointi tai käsittely
- 6 maaperän aineiden otto
- 8 nahan tai tekstiilien laitospäinen tuotanto tai käsittely
- 9 elintarvikkeiden tai rehujen valmistus
- 12 jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely, kohdat a ja b
- 13a ulkona sijaitseva ampumarata
- 13d krematorio tai lemmikkieläinten polttolaitos

Valvontaluokka 4:

- 3 energian tuotanto
- 10 eläinsuoja
- 11a lentopaikka
- 13c kiinteä eläintarha tai huvipuisto
- YSL 27 § 2. mom 2 tai 3 kohdan mukainen jäteveden johtaminen

Muut toiminnot, kuten naapuruussuhdelain 17 §:n perusteella lupavelvolliset, sijoitetaan valvontaluokkaan tapauskohtaisen harkinnan mukaan.

Jos laitoksen toiminnalla on erityistä riskiä, kuten sijainti pohjavesialueella, voidaan laitos sijoittaa yhtä valvontaluokkaa ylemmäksi. Siten saman toiminnan laitoksia voi olla eri valvontaluokissa. Tarkastustiheyttä voidaan valvontasuunnitelman ja -ohjelman estämättä lyhentää laitoskohtaisesti, mikäli tarkastuksella on todettu tarve uusintatarkastukseen. Vastaavasti tarkastustiheyttä voidaan harventaa, jos toimintaa ei ole ollut edellisen tarkastuksen jälkeen.

Riskienarvioinnin suorittamistapa (YSA 28:2 § 4)

Ympäristöriskit arvioidaan pilaantumisen merkittävyyden ja riskin toteutumisen suhteen. Sijaintiriskejä ovat mm. pohjavesialueet, pintavesien läheisyys, häiriintyvien kohteiden sijainti, tarkkailutulokset ja taustatiedot. Päästö- ja toimintariskejä ovat mm. toiminnan luonne ja laajuus, tilat ja laitteet, tuotanto ja valmistus, tuotteiden ominaisuudet, kuljetus ja varastointi sekä tarkkailutulokset. Valvontahistoriaan kuuluvat tarkkailutulokset ja aiemmin havaitut puutteet. Arviointitulokset voivat muuttaa toiminnan tarkastusluokkaa.

Toimintojen jako tarkastusluokkiin on tehty seuraavan taulukon mukaisella arvioinnilla. Tarkastusluokkiin sijoitteluun on vaikuttanut myös kokemukseen perustuva arvio eri toimintojen aiheuttamista haitoista, toimintojen määrän suhde käytettävissä oleviin resursseihin ja yleisöltä tullut palaute eri toimintojen häiritsevyydestä.

RISKIN MERKITTÄVYYDEN ARVIOINTI

		PILAANTUMISEN MERKITTÄVYYS		
		<u>vähäinen</u>	<u>haitallinen</u>	<u>vakava</u>
	<u>epätodennäköinen</u>	merkityksetön vähäinen		kohtalainen
RISKIN TOTEUTUMINEN	<u>mahdollinen</u>	vähäinen	kohtalainen	merkittävä
	<u>todennäköinen</u>	kohtalainen	merkittävä	sietämätön

Sietämätön riski tarkoittaa välitöntä valvonnan tarvetta ja luvan myöntämisen edellytysten uudelleen arviointia.

Määräaikaistarkastusten otantamenetelmä (YSA 28:2 § 5)

Jos samana vuonna tarkastettavia kohteita on enemmän kuin tarkastuksiin käytettävissä olevat henkilöresurssit mahdollistavat, käytetään valvontakohteiden valinnassa otantaa. Suunnitelmaa laadittaessa on arvioitu, että tarkastuksia ehditään tehdä joka kolmas viikko eli 17 kpl vuodessa. Koska käytännön syistä tarkastukset painottuvat lumettomaan aikaan ja lisäksi voi tulla ennalta arvaamattomia ylimääräisiä tarkastuksia, voidaan otantaa käyttää, mikäli samana vuonna tarkastettavia kohteita olisi enemmän kuin kymmenen. Otanta tehdään riskipainotteisena siten, että tarkastetaan kaikki kohteet valvontaluokasta 1 alkaen jne. kunnes kymmenen kohdetta täyttyy. Jokaisesta valvontaluokasta tarkastetaan kuitenkin vähintään yksi kohde. Tarkastettavat kohteet arvotaan niistä valvontaluokista, joista ei tarkasteta kaikkia kohteita. Seuraavalla kerralla mahdollisessa arvonnassa eivät ole mukana valvontaluokasta edellisellä kerralla tarkastetut kohteet.

Tarkastusten vireille tulo (YSA 28:2 § 6)

Tarkastus tulee vireille yleensä joko määräaikaistarkastuksena tai poikkeuksellisen tilanteen jälkeen.

Valvonnan voimavarat (YSA 28:2 § 7)

Valvontaan on käytettävissä henkilövoimavaroja keskimäärin 2,4 htv. Valvontaan osallistuu kolme viranhaltijaa, ympäristöpäällikkö, ympäristösihteeri ja ympäristötarkastaja. Arvio valvontaan kuuluvasta ympäristönsuojeluviranomaisen työajasta on 3-7%.

Viranomaisten välinen yhteistyö (YSA 28:2 § 8)

Valvonnassa voidaan tehdä työnjako huomioon ottaen yhteistyö muiden yleistä etua valvovien viranomaisten kanssa. Näitä ovat mm. Kaakkois-Suomen ELY-keskus, terveysvalvonta, rakennusvalvonta, pelastuslaitos ja poliisi.

Määräaikaistarkastusten tiheyden määrittelyperusteet (YSA 29 §)

Tarkastustiheys määritellään edellä kuvatun riskinarvioinnin perusteella.

Valvontaohjelman sisältö (YSA 30 §)

Haminan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaohjelma on erillinen asiakirja, joka päivitetään tarvittaessa. Ohjelmasta poistetaan lopettaneet toiminnot ja siihen lisätään uudet aloittaneet toiminnot. Toiminnan mahdollisen muutoksen mukaan voidaan muuttaa toiminnon riskiluokitusta. Yksityiskohtainen valvontaohjelma ei ole julkinen asiakirja. Valvontaohjelma sisältää taulukon, jossa on esitetty luvanvaraiset ja rekisteröidyt toiminnot ja niiden tarkastustiheys (valvontaluokat), muut säännöllisen valvonnan toimenpiteet sekä kuvaus edellisen valvontaohjelman tavoitteiden toteutumisesta. Toiminnanharjoittajilla on oikeus saada tieto laitoksensa valvontaluokasta.

Valvontasuunnitelman toteutumisen seuranta

Valvontasuunnitelman toteutuminen arvioidaan vuosittain edellisen vuoden osalta vertaamalla sitä valvontasuunnitelmaan. Suunnitelmaa voidaan tarvittaessa muuttaa kesken suunnitelmakauden esimerkiksi valvontakohteiden määrän tai voimavarojen oleellisesti muuttuessa.

Valvontamaksut (YSL 205 §)

Valvontamaksuista säädetään ympäristönsuojeluviranomaisen taksassa.